

Disbarats a bastament

• Delfi Dalmau i Argemir

Va de català i castellà, coses de llengua. Però amb clares implicacions polítiques. Potser no agradarà a alguns. Puc dir: si teniu picor, rasqueu-vos? Jo us diria, no penseu en política, penseu en normalitat i en correcció lingüística. La llengua normal, la de cada dia, és la correcta. Potser no n'hi ha prou que sigui correcta, cal que vingui de lluny, d'anys, segles, de molts llocs de casa nostra, en definitiva, que tingui saba.

Futbol o fútbol? En català, els que som vells, sabem que es deia —abans de la guerra— *futbol*. Després van venir cinquanta anys —fins avui, encara— que en diaris, ràdios, i després en la superdominadora televisió, ens han ficat al cap el castellà *fútbol*. Ara bé, el mot —d'origen anglès com sap tothom: foot+ball (peu+pilota)— té accent agut, síl.laba tònica ball. Com s'ho farien en castellà si haguessin d'accentuar aquesta última? Evidentment dirien *fulbol*, menjant-se la «t». I és que no els aneu als castellans amb paraules agudes: prefereixen les planes o les esdrúixoles, però si a més a més d'agudes han de posar una consonant tan dura i forta com la «t» en la síl.laba anterior, això ja seria massa, caldria fer un doble esforç, i la víctima seria la consonant «t». Ja sabeu que han eliminat la «p» de «psicologia» —diuen *sicologia*, o la «t» de «carnet» —diuen *carné*—, etc. Per això, per no menjar-se la «t» del mot anglès, l'han convertit en pla: *fútbol*. Així ja poden pronunciar bol suaument, gairebé

sense sentir-lo, perquè el gran esforç que han fet amb la «t» anterior els ha deixat exhausts.

He posat aquest exemple com a introducció, molt llarga, perquè es vegi que cada llengua té el seu estil, la seva raó, ben respectable, les seves lleis pròpies. En català «futbol», en castellà «fútbol»; en català «bulevard», en castellà «búlevar». Lleis i esperit. L'esperit de l'idioma fa que un mot, una expressió no sigui acceptable en un lloc i sí en un altre. Mots idèntics en castellà i en català, no sempre tenen el mateix ús. Poso un cas: la *cola del perro* o el *rabo del perro*? *Cola*, en català «cua», però els castellans què diran, parlant casolament, *cola* o *rabo*?

De cop i volta, aquests últims mesos, tant els periòdics, la ràdio com la televisió catalana, han posat en ús un mot que mai, tot i ser correcte, havíem utilitzat correntment. Em refereixo a «abastament» en sentit de «provisió». Sentim: «l'abastament d'aigua a la ciutat...», «han arribat a Uganda abastaments insuficients...», etc. La meua orella, estupefacta, i penso que no deu ser l'única, es va esgarrijar després d'uns segons d'incomprensió, en sentir-la en boca d'un locutor indiferent davant el nou mot. Sempre havia sentit a dir: provisions, proveir, proveïdor, proveïments. Durant la nostra guerra, cap a l'any 36 i següents, recordo bé que sentia i llegia: «El Comitè Central de Proveïments», «El Departament de Proveïments de la Generalitat» —eren tan necessaris, els proveïments, llavors!—

Un bon dia, cap al 38, van desaparèixer aquests organismes catalans perquè la Repúbli-

ca Espanyola va assumir les seves competències i ho va transformar en *Comisión Nacional de Abastos*. Us n'adoneu: *abastos* i *nacional*; quina mania que tot el que ve del centre sigui nacional; en aquella desgraciada guerra, als de la República els dèiem «rojos» i als altres, als franquistes «nacionals»; i ara resulta que som nosaltres «els nacionalistes».

Bé, però el que vull dir-vos és que us fixeu en el mot *abastos* i el seu derivat verbal *abastecer*, equivalents als nostres «proveïments» i «proveir».

Les orelles, sembla, dels que en cinquanta anys de deformació del nostre poble, s'han acostumat a l'*abastos*, ara, per política, per ignorància, per donar peixet als invasors culturals i lingüístics, ara, s'han abonat a «abastaments».

Per acabar diré que, com ja heu de saber, és molt bonic i molt nostre «a bastament» quan volem indicar que d'una cosa n'hi ha suficient. Per exemple: «N'hi ha a bastament de disbarats lingüístics a casa nostra perquè n'hàgim d'introduir de nous». I que frases com: «donar l'abast», «estar al meu abast», «ho he pogut abastar», «abasta'm la pilota que se m'ha penjat i no hi arribo», etc., són correctes a més de plenes de viva i color, però que es troben en perill si no en fem ús i si ens acostumen malament fent servir «abastaments» per «proveïments», ja que el sentit tan diferent que té aquest últim ús, ens faria perdre l'altre, l'altre que sí que té saba en la nostra llengua.

Si algú hi entén més que un servidor —simple aficionat— agrairé que hi posi cullerada i

ens faciliti clarícies sobre el tema. Per la meua part afegeixo: no compliquem la nostra vida lingüística, no deixem que apareguin errors, deformacions, improprietats, clivelles, esclertes, forats. L'edifici del català acabarà per enfonsar-se. I això, som uns quants, almenys, que no ho perdonariem mai.

• • • • •
ENSENYAMENT

Involució de l'ensenyament del Català a les Illes Balears

• Ernest Sabater i Siches

El govern balear va promulgar per a aquest curs una nova ordre (el 27 d'agost) sobre l'ensenyament de la llengua i, al costat d'un aparent progrés en suprimir la vergonyosa autorització per a fer ensenyament en català, ha eliminat també tota programació sobre assignatures a fer en català. La realitat és que només un 17 % dels alumnes d'EGB reben l'ensenyament en català al cap de tants anys d'autonomia. El cas és que un seguit d'associacions des de l'Obra Cultural Balear a associacions de pares i mestres, sindicats i algun partit polític es van mobilitzar contra aquest «liberalisme» que situava en la indefensió total la llengua. Aina Moll, però, ja va haver de portar-los la contrària (Recordau el títol d'*Enterradora del català* que des d'un article a *Canigó* se li va atribuir durant el seu mandat com a directora general de Política Lingüística al Principat?).

Finalment, per intentar frenar

la resposta popular i el recurs davant el Tribunal Superior de Justícia que volien interposar contra l'ordre, hi ha hagut una reunió entre la Conselleria i els protestataris i han quedat que es farà un pla d'extensió del català a l'ensenyament sota el control de la Universitat. Es preveu una implantació del cinquanta per cent en dos anys per a arribar després a cotes més altes. Ja veurem en què acaba.

Això sí, Aina Moll «responsable de la campanya de (a)normalització lingüística a les Balears», ha demanat un vot de confiança en el conseller (responsable de l'ordre causant de tota aquesta luleia). De moment, el consell insular de Mallorca ha rebutjat l'ordre del 27 d'agost, motiu de la polèmica, amb els vots dels diputats d'Unió Mallorquina, PSOE i PSM, ja que consideren que aquesta ordre incompleix la llei de normalització lingüística de les Balears que obliga el govern a impulsar, promoure i introduir l'ensenyament del català.

Professors contra el Català, organitzats. Professors de Català, desmobilitzats.

Ja fa uns mesos que els diaris donaven notícia de la fundació d'un altre grup paral·lel de CADECA, APB: Asociación de Profesores por el Biligüismo. El diari «Avui» del 16 de novembre, a la seva incisiva columna «Entre parèntesis», signada amb el pseudònim —diuen que col·lectiu— Desclot, donava la informació que aquest grup s'ha dedicat a repartir fulls per insti-

tuts i escoles denunciant el que ells anomenen «amplio malestar social» a causa de la política lingüística de la Generalitat. Aquest grupuscle es reuneix a la seu de l'Asociación Miguel de Cervantes de Barcelona —preexistent a la CADECA— que va rebre un premi de la Real Academia Española, la qual en va rebre un de la Generalitat!

Ja s'havia detectat l'activitat provocadora d'aquests professors que, saltant-se la mínima ètica professional i segurament tota legalitat, feien propaganda d'aquest moviment anticatalà entre els alumnes i els pares d'allà on creien que podrien tenir èxit: uns llocs on se sap que ho han fet són a l'escola Príncep de Girona i a l'Institut que hi ha al costat, destinats als fills dels militars. En aquest darrer treballa Antonio Robles, un dels líders de tot plegat, que figura que «va d'anarco» i l'autor del pamflet *Extranjeros en su país*, signat pel que crèiem col·lectiu «Azahara Larra Servet» que va aparèixer el curs passat.

El cas és que, mentre aquesta gent —ufana i superba— s'organitza, el professorat de català i el professorat català resta passiu. És increïble de veure com aquest col·lectiu —especialment el professorat de batxillerat i FP de llengua i literatura catalanes— un cop va accedir a l'ensenyament públic i a la plaça de funcionari s'ha desentès majoritàriament de qualsevol actitud de promoció i de defensa de la llengua, quan hi ha motius més que sobrants de passar a l'acció per a informar, contrarestar i lluitar. La nostra Associació tornarà a fer una crida als ensenyants per intentar mobilit-